

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Avtvmnalis - A Dominica Decimaquinta post Pentecosten, ad
Adventum

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Feria 4. Parabola de vinea locata malis Agricolis. Verebuniur filium meum.
Cùm sit iste omnis fructus ut auferatur peccatum, non veretur Filium Dei,
qui peccare non veretur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44846

FERIA QVARTA.

PARABOLA DE VINEA LOCATA MALIS
AGRICOLIS, QUI NEGATO FRUCTU SERVOS
ET FILIUM DOMINI SUI OCCIDERUNT.

Insignis est ista parabola & in quatuor partes posset ejus Tractatio dividi. Prima est, de vinea
suis omnibus partibus absoluta & locata vinitoribus sive agricolis qui tempore fructuum missos ad
se servos Domini sui occiderunt.

*Cum tempus fructuum appropinquasset, misit servos suos ad Agricolas, ut
acciperent fructum eius. Et Agricola apprehensis servis eius
alium ceciderunt, alium occiderunt, alium vero
lapidaverunt. Matth. 21.*

VERITAS PRACTICA.

Quod te imparatum magis reddit ad
reddendum fructum, hoc te parati-
orem magis deberet reddere.

*Nempe incertitudo exigendi & reddendi fru-
ctus.*

Quanto minus puniri timet infructuo-
sus, tanto jam magis punitus est.

*Nempe hac magna poena est non sentire suum
miserum statum, nec ei providere: qua punitur
poena infructuosus qui puniri non timet.*

Frustra tibi cultor, si culturam non pa-
teris.

Id est, si non vis excoli.

*In 3. p. in fine, ubi de votorum renovatione a-
gitur. Videri etiam potest in 2. p. Dominica Sep-
tuagesima, ubi de missis operariis in vineam.*

SECUNDA pars parabola continetur his
verbis Patris familias mittentis ad agricolas fi-
lium suum:

Verebuntur filium meum.

Quem tamen sicut servos prius missos agri-
colae occiderunt.

VERITAS PRACTICA.

Cum sit iste omnis fructus ut auferatur
peccatum, non veretur Filium Dei
qui peccare non veretur.

RATIO EST, Quia non veretur Filium Dei
qui negat ei fructum quem requirit.

Sed qui peccare non veretur, negat ei fructum
quem requirit.

Ergo non veretur Filium Dei qui peccare non ve-
retur, quod certe est ad cuiusque peccati stig-
mam incitamentum efficax.

I. PUNCTUM.

QUANTA sit divina bonitas Dei Pa-
tris sic mittentis Filium suum post
missos & occisos servos, si dici posset,
hic esset dicendi locus; vel certe refer-
retur in discursum particularem, & videatur in
r. parte, Fer. secunda primae Adventus Hebdo-
madae, ubi ad verba Christi Domini, *Sic Deus
dilexit mundum ut Filium suum unigenitum da-
ret, hae proponitur Veritas:*

Sic Deus dilexit mundum, ut sic mun-
dus diligeret Deum sicut dilectus est.

Nempe donando ei quod carius & pretiosius
habuerit, sicut Deus dedit nobis charissimum
suum Filium, Unde & in presenti parabola se-

T 3 cur

Marki 12
cundum Marcum dicitur de Patre-familias sive de Deo mittente filium: *Adhuc ergo unum habens filium charissimum, & illum misit ad eos novissimum, dicens, quia verebuntur Filium meum.*

If. 27.

Sed quidquid sit de opere ipso missi ad nos Filij, non minori dignus est admiratione Finis propter quem mittitur & qui hac voce exprimitur: *Verebuntur*, nempe Agricola, nempe omnes homines pro quibus mittitur, *Verebuntur Dei filij*, Id est, pro reverentia quae tali debetur Personae, reddent fructum petenti Domino, cessabunt à peccatis. *Iste est enim omnis fructus ut auferatur peccatum*, sicut dixit Isaias, & hic proprius effectus est talis reverentiae ut qui verebuntur eum non audeant id perpetrare quod perpetrassent nisi essent reverenti talem Personam, ut mox dicitur plenius: Unde vix ulla posset aprior ad veram praxim perpendi Veritas quam quae hic proponitur. *Si quis adhuc peccare non veretur, non veretur filium Dei*; quidquid dicat, quidquid sibi fiat de pio sensu quem erga illum habet, non veretur filium Dei qui negat ei fructum quem ab eo praesertim exigit, & propter quem exigendum praecipue venit. Cum enim inter plures qui de uno & eodem opere possint haberi fines, unus esse soleat Operantis praecipuus & primarius quidam finis, a quo vel caeteri pendent, vel ad quem omnes referuntur, profecto quidquid aliud obtineat, nihil se obtinere eredit qui operatur, nisi finem illum propter quem praecipue operatur attingat *Da mihi liberos, alioquin moriar*, dicebat Rachel marito suo Jacob, quia fructus & finis conjugij praecipuus hic est, habere liberos, quantumcunque pulchra sit Rachel, quantumcunque cara sit suo viro quantumcunque dives & honorata, nihil se habere putabit, nisi quod unum praecipue desiderat, habeat; unde & de alia muliere non habente filium recte servus Elizabethi ad Dominum suum qui ab illa petebat muliere quid vellet sibi fieri, *Ne quaras*, inquit servus, *filium enim non habet*; *Quasi diceret, hoc praecipue vellet habere, filium; cum sit praecipuus conjugum finis.*

Gen. 30.

4. Reg. 4.

Esther. 5.

Sic superbus ille Aman cum tam multa possideat quanta ipse narrat, nil se habere putat quam diu viderit Mardochaeum sedentem & non sibi accidentem sicut caeteros, quia hoc unum praesertim in mente habebat ut sibi omnes cultum exhiberent, ex quibus si vel unus extimator, nihil alij omnes conferent ad ipsius foelicitatem, quia

nulla foelicitas nisi sine quem intendis adeptus, O quam proinde expedit rectum sibi finem proponere, ne si estes in fine, cuncta in errorem trahantur! O quam proinde juverit recte intueti quem sibi finem Christus praecipue proposuerit, ne si ab illo sine deeremus, ab ipso longe Christo procul retrahamur! Certe dubitari non potest, quod si quem Christus praecipuum habuerit finem, aut si quem maxime fructum à nobis ipse requirat, quin sit illi tam integrè concedendus, ut quisquis illi hunc neget fructum, neget se illum revereri, quia hoc est illum revereri hunc illi dare fructum quem requirit. Unde ipse Dominus postquam dixit ex fructibus arborem esse agnoscendam, statim intulit: *Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine intrabit in regnum caelorum*. Vel ut habet sanctus Lucas: *Quid vocatus me, Domine, Domine, & non factus qua dico? quali diceret Dominus, neque mihi neque vobis id proderit, quia non; ideo praesertim veni ut me vocaretis Domine, Domine, sed ut faceretis quae dico; Hic est factus unde arbor cognosceretur an sit bona vel mala, prout quis scilicet perfectus quae dico facit: & hic est fructus quem requiro quem quisquis mihi negaverit, non me verebitur.*

II. PUNCTUM.

SED qui peccare non veretur, negat hunc Christo fructum quem requirit.
Nam ut iam ex Propheta dictum est, *Iste est fructus ejus ut auferatur peccatum*, id est, potillimus & primarius quo habito sequuntur vel supplentur caetera quae desiderari possent; & quo non habito nihil profuit alia: quemadmodum fuisse demonstratum est in hac 4. parte, Dominica decima octava de Paralytico, cujus cum peteretur sanitas, Christus ante omnia remissionem ei peccatorum impertivit. *Homo confide. Fili remittuntur tibi peccata tua.* Unde haec ibi proponitur Veritas:

Nulla nisi primaria satis esse potest cura de peccatis evitandis.

Quia scilicet nulla est cura nisi quae suo modo respondeat curae quam Christus Dominus habet de his expellendis: Cura ejus autem est primaria, unde & talem necesse est esse nostram concluditur.

deinde

Deinde verò, cum in hac parabola nostra paterfamilias mittens filium ad agricolas expressis dicit verbis, *Verebuntur filium meum*, profecto sic evidenter exprimit primarium hunc esse finem suum ut expellatur peccatum. Nam perinde est ac si diceret, hoc est quod primum intendo ut vereantur filium meum; Quid est autem vereantur nisi ut quod odit & vetat, caveant pro eo quem illi deferant cultu; vel certe si non caveant, quantumcunque aliud illi præsent officium, non illum vereantur; Hoc est enim propriè revereri aliquem, nec erat ulla vox aptior qua finis iste de peccato primum expellendo declarari posset.

Nam hoc est maximè quod peccati malitiæ opponitur, & quod veræ virtutis bonitatem ac meritum indicat manifestius. In hoc enim malitiæ peccati est non tantum ut semel aut iterum offendat Deum, sed toties offendat quoties peccato libuerit, nullo legum aut juris respectu habito; *Sit fortitudo nostra, lex justitiæ*, Dixerunt hoc inter alia peccatores, inquit Sapiens, *cogitantes apud se non rectè*. Unde & alius Sapiens qui dictus est Ecclesiasticus singulariter rogabat Dominum: *Anima irreverenti & infirmitate ne tradas me*. Id est, ne permittas ita mihi peccatum dominari, ut velut omni pudore excusso, nihil verear, nihil me à peccando retardet; Quæ peccati sive peccantium perverfitas cum ab ipsa mundi origine viguerit, tum senescenti mundo futuram graviorem prædicens. *1. Tim. 3.* Apostolus, *Hoc autem scito*, inquebat, *quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa: erunt homines seipos amantes, cupidi, elati, superbi, proditores, protervi, tumidi & voluptatum magis amatores quam Dei*, hoc est impudenter, inverecondi.

Quamobrem quid erat aptius quod contra opponeretur nisi quod dicitur, *Verebuntur filium meum*: discent à filio meo, timere me: Unde & filius dictus est *plenus Spiritu timoris Dei*, Quasi hoc unum præ cæteris inspirare deberet. Nempe hic excellens timor est qui dicitur reverentialis quo, ut ait expressè S. Thomas, *voluntur à filiorum more Deum reveremur & nos ipsi subducerer fugimus*.

ATQUE hinc alterum quod præmiseramus de verâ & perfectâ virtute patet, nempe hoc filiali timore continetur quidquid perfectius & efficacius de verâ praxi virtutum dici potest; Nam timor sine amore nimis servus est & captivus: amor autem sine timore, nimis liber est & solutus. Quod utrumque extremum ita temperat

reverentialis iste timor, ut quod esse potest vel in solo timore, vel in solo amore vitiosum, plane resecet; atque inde duntaxat quod est optimum in duobus simul junctis ita retineat, ut fiat ille timor Dei qui *super omnia se superposuit*, super omnia mala quæ fugiat, super omnia bona quæ perficiat.

Videsne quantæ virtutis sit vox illa, *Verebuntur*? Nec dicas, nullam tamen aut modicam vim habuisse, cum nec Judæi nec alii peccatores qui propè sunt numero infiniti, Filium Dei magis vereantur quàm si non venisset. Respondet enim S. Chrysostomus, sic dictum esse, *verebuntur*, quasi dicere ur, *habebunt homines quem vereantur; habebunt homines quo discant vereari Deum*; Liberum illis quidem erit vereri aut non revereri, unde & unus Evangelista sic refert: *Forstian cum hunc viderint, verebuntur; Ut liberare servetur voluntas*, inquit S. Hieronymus: sed tamen nihil illa libertas obstat quominus habeant quod vereantur, nec quod minus vereri debeant. *Luc. 20.*

Nec rursus intes, id quidem verè dici posse de Judæis qui cum præsentem Christum haberent, ejus præsentiam revereri poterant & ita contineri: Non ita verò de nobis qui absentem Christum non ceramus nec proinde illum quem ejus præsentia produceret sentire affectum reverentiæ possumus, nec à peccato coërceri. Falleris, longè falleris qui hæc sentis, Nam *Jesus Christus heri & hodie, ipse & in secula*, inquit Apostolus. Hoc habet Fides si vera de Christo fides est, hoc habet maximè proprium ut quantum ad affectum & effectum de quo hic potissimum agimus, nempe odium & fugam peccati, tam præsentem nobis Christum subjiciat, quàm dum ageret inter vivos, sive quod idem est, tam reverendum nobis, tam timendum & diligendum faciat quàm si præsens adesset ipsis subjectus oculis. *Est enim fides, sperandarum sive absentium substantia rerum*, græcè *ἀσθησις* substantia, quasi quæ res subsistere faciat velut præsentis, unde in sacro textu sequitur, *argumentum non apparentium, ἀσθησις* demonstratio, convictio, firma persuasio, at longè certior ac nobilior quàm quæ ex sensibus ex opinione, vel scientia de pronomi possit. Sic aperit S. Leo, ubi agit de Ascensione Domini: *Tunc, inquit, Filius hominis, Dei filius excellens sacratius que innovuit, & ineffabili modo capit esse divinitate præsentior qui factus est humanitate longinquior.*

Hebr. 13.

ibid. 11.

Sic

Ecc. 25.

Luc. 20.

Hebr. 13.

ibid. 11.

Serm. 2. de Ascen.

Sic

1. 7.
1. 6.

1. 2.

Ecc. 23.

1. Tim. 3.

1. 7.

1. 11.

1. 2. q. 15.

1. 9.

Sic dicitur, quod fide Moses invisibilem tanquam videns sustinuit. Sic denique sanctus Apostolus ex hac sibi proposita per fidem praesentia Christi Domini, docet examinandam uniuscujusque fidem, an vera sit & probata: Vosmetipsos, inquit, tentate, si estis in fide, ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmetipsos, quia Christus Iesus in vobis est, nisi forte reprobi estis? Quasi diceret, haec est certa fidei vestrae probatio, si de Christo ita sentitis sicut si praesens esset, sicut revera praesens in vobis est per suam sanctificantem gratiam, quam omnes habent qui extra peccati mortalis statum vivunt. Unde & Idem alibi postquam dixit, Haec sentite in vobis quod est in Christo Iesu, & quae multa prosequitur, tandem concludit, Itaque Charissimi mei, sicut semper obedistis, non ut in praesentia mei tantum, sed multo magis nunc in absentia mea: cum metu & tremore vestram salutem operamini. Nam si & ipsi Dominis carnalibus vult servos obedite cum timore & tremore, in simplicitate cordis sicut Christo, non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut servos Christi facientes voluntatem Dei ex animo: quanto magis ipsi Christo semper servendum, tantum praesenti? Si nimis indignum & abjectum est Christiano servo servire ad oculum Domino suo, id est, quia tantum praesens est, quanto magis indignum, ita servire Christo?

Quapropter quod dictum est, verebuntur filium meum, tam verè dictum est de consequentibus futuris saeculis, quam de illo ipso tempore quo praesens aderat Dominus; cum vel maxime, quod est valde notandum, reverentia illa quam adhibendam Filio Pater praedicat, non sit tantum veneratio quaedam exterior, nec in eternis animi cultus qui solo in affectu sistat, sed in effectum & in opus transeat necesse est, atque ita in praxi Christum vereamur sicut Deo dicebat Job: Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti.

Hoc est enim verè Christum vereri quando in occurso peccati admittendi, peccatum admittentes nisi vereretur illum offendere qui se tibi tot nominibus astridum voluit, aut quando per illius vitam & mortem agnoscis quam sit grave peccatum, & quam gravis futura sit peccatoris poena, si tam graviter ipse Christus pro nostris peccatis passus est: atque in particulari etiam quam sit execranda superbia, quam sint cavenda murmura in nostris humiliationibus, quam sit ipsa humilitas, patientia, mansuetudo, cetera-

que virtutes amplexandae, atque eorum opposita vitia detestabilia; cum in Christo luculenter videamus quid fugere quid amplecti expediat.

Hic est germanus verborum sensus, Verebuntur filium meum; Verebuntur delicias & divitias quaerere, aspicientes ejus asperissimam paupertatem: Verebuntur honores ambire, considerantes eius humilitatem; continebunt se in adversis, nec audebunt murmurare, contemplantes quanta sit ipse filius Dei passus. Sic olim cuidam conquerenti dicebat Deus: Ego quos adificavi, ego destruo: & quos plantavi, ego evello: Et tu quavis tibi grandia; noli quaerere. Et paulò post: Ecce quibus non erat iudicium ut calicem biberent, bibentes bibent: Et tu quasi innocens relinqueris? Non eras innocens, sed bibens bibes. Nonne hic veritus esset murmurare in adversis quando ita loquentem Dominum audivisset? At quando magis illo viso quem Pater ita percussit propter scelus populi sui. Nonne propterea dicebat Christus: quia sicut viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet? Quasi diceret, si ego tam sanctus, tam innocens, & tam longè positus à culpa & à poena, tamen sic patior, quid peccatoribus fiet? Nunquid est quod vereantur & paveant? Primum quidem ne peccent, tum si peccaverint, ut quibuscumque poenis peccatum expiant, & ad meliorem frugem redeant. Hic est itaque fructus quem quaerebat Christus, & quem ipsi negat qui peccare non veretur.

III. PUNCTUM.

EX quibus manifestè concluditur quod nec fraudat sibi debitum & quaesito fructu, unde quasi nil aliud sibi redditum reputaret, Is apud Prophetam conqueritur, In vacuum laboravi, sine causa, & vanè fortis sudorem meum consumpsi; ergo iudicium meum cum Domino, & opus meum cum Deo meo. Quasi diceret ego quod meum fuit, feci: quam grave malum esset, peccare, sat evidenter docui; quatenam essent peccati radices & quanto essent evellendae studio, non cessavi verbo & exemplo demonstrare. Jam verò cur inde tam pauci proficiant, cur tam multi adhuc peccatores, adhuc superbi, adhuc impudici & avari, Deus videat & iudicet, an sit meum vel peccatoris vitium? an mea id culpa fiat an hominum, qui me nolunt aspiceret tanquam exemplar suae vitae.

Quod ipsum expressius in Evangelio dixit: Ego non iudico quemquam Ego non quero gloriam meam,

meam, est qui querat & iudicet. Nempe ille qui quondam agens de mittendo filio sic se denuntiabat futurum eorum iudicem, qui debitum inde fructum non redderet: *Poenam*, inquit, *verba mea in ore ejus, loqueturque ad eos omnia quae praecepero illi. Qui autem verba ejus qualo- quatur in nomine meo audire noluerit, ego ultor existam.* Quibus & plane sunt illa conformia quae rursus Dominus dixit: *qui spernit me, & non accipit verba mea, habet qui iudicet eum; sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in novissimo die. Quia ego ex me ipso non sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam, aut quid loquar. Et scio quia mandata ejus, vita aeterna est. Quae ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.*

Ex quibus verbis tria possunt ad rem nostram apte derivari. Primum est, quanti sint faciendae ea omnia quae Christus dixit, quae non temere, non fortuito, sed ante pridem in ipso SS. Trinitatis concilio sunt praeconepta. Secundum, quale in illis observandis exemplum nobis Christus dederit, cum ipse totus in eis ex certa quadam obedientia, servandis & docendis fuerit, nihilque prorsus aliud quam quod Pater dederat in mandatis, loqui voluerit.

Tertium denique, quam multorum sit criminum reus qui se illis Christi Domini verbis non conformavit, nam praeter certam peccatum quod unicuique ditorum opponitur, contemptus quidam est Christi Domini, ex quo con-

temptu iudicium peccatoris extremum magis formabitur, quam ex ipso peccato per quod Christus contemnitur. Tam grave est illud quod Christus venerit, neque ejus adventu & cultu a peccatis homo destiterit; ut quasi nihil aliud peccatum esset, aut quasi nullum esset ceteroquin peccatum, nihil quodammodo in examen, in iudicium, & in condemnationem advocetur, quam quod homines non fuerint reveriti Filium Dei: quam quod peccare non desierint, postquam ille venit & postquam locutus est quae a peccatis eos revocarent. *Si non venissem, inquit, & locutus fuissim eis, peccatum non haberent, nunc autem excusationem non habent de peccato suo.* Nimis hoc scilicet inverecundum est non eum revereri, quem ille qui non fallitur affirmavit talem esse quem vel ipsi proditores & homicidae vererentur. Vide in 2. p. Feria 5. primae Hebdom. in Quadrag. Et in hac 4. parte, Sabbato Hebdom. 19. ubi haec demonstratur Veritas:

Si cum nostris vitiis nostrae virtutes comparentur, plus nostris vitiis inhonoratur Dominus, quam nostris virtutibus honoretur.

TERTIA pars propositae parabolae considerari potest in his quae Judaei responderunt Christo interroganti:

Cum venerit Dominus vinea, quid faciet agricolis illis? Aiunt illi: Malos male perdet, & vineam suam locabit agricolis qui reddant ei fructum temporibus suis; Vnde haec esse possit

VERITAS PRACTICA.

Malos quidem omnes perdet Deus; sed non male omnes, nisi qui bene perdi nolint,

Tam porro bonum est malis, bene perdi, quam male perdi malum est.

AD declarationem utriusque sententiae, praesupponendum est quid sit perdi, quid bene vel male perdi. De primo, nihil hic aliud est perdi quam puniri, quodcumque sit genus poenae quo puniuntur qui dicuntur perdi. De secundo bene

perdi est, ex poena bonum elicere seu poenam bene & feliciter cedere; male autem perdi, malum ex malo derivare, seu poenam male & infeliciter cedere.

Quibus ita praesuppositis, sensus prioris sententiae est, sic malos omnes a Deo puniri ut nullis male cedat poena nisi qui nolint eam bene sibi cedere. Quod perinde est atque illud Divi Chrysostomi, *Nemo laeditur nisi a seipso.*

Ratio est, quia nemo laeditur nec ulli male cedat poena, nisi qui peccat in poena.

Sed nemo peccat in poena nisi a seipso, nisi volens & lubens.

Vt

Ergo

Haynesius Pars quarta.